

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2022 m. kovo 9 d.
(OR. en)

Tarpinstitucinė byla:
2022/0066(COD)

7042/22
ADD 5

JAI 316
FREMP 55
COHOM 18
COPEN 82
EDUC 80
MIGR 78
SOC 141
ANTIDISCRIM 10
GENDER 18
JEUN 27
CODEC 263

PRIDEDAMAS PRANEŠIMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinės sekretorės, kurios vardu pasirašo direktorė Martine DEPREZ
gavimo data:	2022 m. kovo 9 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generaliniam sekretoriui Jeppe TRANHOLMUI-MIKKELSENUI
Komisijos dok. Nr.:	SWD(2022) 63 final
Dalykas:	KOMISIJOS TARNYBŲ DARBINIS DOKUMENTAS „POVEIKIO VERTINIMO ATASKAITOS SANTRAUKA“, pridedamas prie PASIŪLYMO DĖL EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVOS dėl kovos su smurtu prieš moteris ir smurtu šeimoje

Delegacijoms pridedamas dokumentas SWD(2022) 63 final.

Pridedama: SWD(2022) 63 final

Strasbūras, 2022 03 08
SWD(2022) 63 final

KOMISIJOS TARNYBŲ DARBINIS DOKUMENTAS
POVEIKIO VERTINIMO ATASKAITOS SANTRAUKA

[...]

pridedamas prie

PASIŪLYMO DĖL EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVOS
dėl kovos su smurtu prieš moteris ir smurtu šeimoje

{COM(2022) 105 final} - {SEC(2022) 150 final} - {SWD(2022) 60 final} -
{SWD(2022) 61 final} - {SWD(2022) 62 final}

Santraukos lentelė
Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl kovos su smurtu prieš moteris ir smurtu šeimoje poveikio vertinimas
A. Būtinybė imtis veiksmų
Kokia tai problema ir kodėl ji yra ES masto?
Smurtas prieš moteris ir smurtas šeimoje yra plačiai paplitęs visoje ES. 2014 m. viena iš trijų moterų ES pranešė apie tam tikrą fizinį ir (arba) seksualinį smurtą. Remiantis 2019 m. administraciniais duomenimis, paplitimas ES siekia 21,2 proc. Be smurto prieš moteris ir smurto šeimoje formų realiame gyvenime, daugėja kibernetinio smurto prieš moteris ir kibernetinio smurto tarp lytinių partnerių; 2020 m. apskaičiuota, kad nuo jo nukentėjo 52 proc. jaunų moterų visame pasaulyje. Nuo smurto dėl lyties gali nukentėti tiek moterys, tiek vyrai, bet moterys nukenčia neproporcingai. Nuo smurto šeimoje taip pat nukenčia kiti šeimos nariai (pvz., sutuoktiniai, vaikai ir vyresnio amžiaus šeimos nariai). Nuo smurto prieš moteris ir smurto šeimoje kenčia milijonai žmonių ES visose valstybėse narėse. Smurto prieš moteris ir smurto šeimoje veiksniai yra žalingos socialinės normos ir stereotipai, lemiantys lyčių nelygybę, smurto prieš moteris ir smurto šeimoje nusikaltimų ypatumų nepripažinimą ir neveiksmingas atsakomąsias priemones (teisinių susiskaidymą, teisinį netikrumą ir neveiksmingą vykdymo užtikrinimą). Tiek ES, tiek nacionaliniu lygmenimis nustatyta prevencijos, apsaugos, paramos aukoms, teisės kreiptis į teismą ir politikos koordinavimo spragų tiek valstybėse narėse, kurios įgyvendino Stambulo konvenciją dėl smurto prieš moteris ir smurto šeimoje, tiek tose, kurios to nepadarė. Atitinkami ES standartai yra išskaidyti skirtinguose teisės aktuose ir neužtikrina veiksmingos stebėsenos ir vykdymo užtikrinimo šios aukų grupės atžvilgiu. Nors Stambulo konvencija paskatino veiksmus nacionaliniu lygmeniu, Konvencijos įgyvendinimo stebėseną rodo, kad tebėra spragų. Atsižvelgiant į tai, kaip pastaraisiais dešimtmečiais kito padėtis, mažai tikėtina, kad aukų skaičius reikšmingai sumažės, jei nebus imtasi griežtesnių suderintų veiksmų prevencijos, apsaugos, teisės kreiptis į teismą, paramos aukoms ir politikos koordinavimo srityse.
Ką reikėtų pasiekti?
Šia iniciatyva siekiama užkirsti kelią smurtui prieš moteris ir smurtui šeimoje ir su juo kovoti. Kalbant konkrečiau, ja siekiama užtikrinti veiksmingą tokio smurto prevenciją, apsaugą nuo smurto, teisę kreiptis į teismą, paramą aukoms ir geresnį koordinavimą. Ja taip pat siekiama užtikrinti, kad būtų veiksmingai kovojama su seksualiniu priekabiavimu ir kibernetiniu smurtu.
Kokia būtų papildoma ES lygmens veiksmų nauda (subsidiarumo principas)?

Smurto prieš moteris ir smurto šeimoje paplitimas visoje ES ir šių formų smurto žala asmenims ir visuomenėms lemia ypatingą poreikį imtis bendrų veiksmų. Smurtas prieš moteris ir smurtas šeimoje gali turėti fizinį tarpvalstybinį aspektą, jei žmonės juda iš vienos vietos į kitą; internetiniame pasaulyje smurtas sienų neturi. Politikos tikslai gali būti pasiekti tik tuo atveju, jei minimalūs standartai bus vienodai taikomi visiems smurto prieš moteris ir smurto šeimoje atvejams. Valstybės narės sprendžia smurto prieš moteris ir smurto šeimoje problemą teisės aktais ir politikos priemonėmis, tačiau dėl to jo paplitimas nesumažėjo. Siekiant užtikrinti vienodą požiūrį į aukas, šia iniciatyva bus užtikrinta aukštynkryptė konvergencija nustatant minimalius smurto prieš moteris ir smurto šeimoje aukų teisių standartus. Šiais standartais bus siekiama užkirsti kelią šios rūšies smurtui ir su juo kovoti prieš baudžiamąjį procesą arba jam pasibaigus. Iniciatyva taip pat būtų nustatytos elgesio apibrėžtys ir bausmės už jį tais atvejais, kuriais dar esama kriminalizavimo spragų. ES veiksmams bus užtikrinta, kad pusės ES gyventojų pagrindinės teisės būtų saugomos visoje ES.
B. Sprendimai
Kokių yra galimybių pasiekti šiuos tikslus? Ar viena iš galimybių pasirinkta kaip tinkamiausia?
Komisija apsvarstė šias galimybes: 0) pagrindinį scenarijų nustatant ne teisėkūros priemones; 1) nuosaikias teisėkūros priemones, kuriomis siekiama užkirsti kelią smurtui prieš moteris ir smurtui šeimoje, apsaugoti nuo smurto, suteikti teisę kreiptis į teismą, teikti paramą aukoms ir stiprinti koordinavimą, ir 2) visapusiškesnius teisėkūros veiksmus, kuriais sprendžiami pirmiau minėti klausimai nustatant papildomas taisykles dėl seksualinio priekabiavimo ir kibernetinio smurto prieš moteris bei kibernetinio smurto tarp lytinių partnerių. 2 galimybė padalyta į proporcingesnes priemones (2A) ir priemones, kurios yra idealios (kriminalizavimo, seksualinio priekabiavimo ir apsaugos požiūriu), tačiau mažiau veiksmingos (2B). 2A galimybė laikoma tinkamiausia ir kokybiniu požiūriu, ir sąnaudų ir naudos požiūriu.
Kokios įvairių suinteresuotųjų subjektų nuomonės? Kas kuriai galimybei pritaria?
Komisija surengė bendra išsamias konsultacijas su suinteresuotaisiais subjektais dėl poveikio vertinimo ir tinkamumo patikrinimo. Per atviras viešas konsultacijas gauta daugiau kaip 700 atsakymų. Kaip ir per ankstesnes apklausas, didžioji dauguma respondentų ragino imtis tolesnių ES priemonių dėl smurto prieš moteris ir smurto šeimoje. Komisija konsultavosi su valstybėmis narėmis raštu ir seminario metu. Valstybės narės pareiškė esančios atviros ES veiksmams ir laikėsi nuomonės, kad numatytos priemonės yra tinkamos. Tikslinės konsultacijos su nevyriausybinėmis ir tarptautinėmis organizacijomis parodė, kad labai pritariama plačiausio užmojo priemonėms (t. y. 2A ir 2B galimybėms). Profesinės sąjungos ir darbdaviai pritarė tikslui kovoti su seksualiniu priekabiavimu ir palankiai įvertino papildomas priemones. Tačiau darbdaviai atsargiai vertino įpareigojimus, kurie jiems būtų nustatyti. Profesinės sąjungos ir darbdaviai pabrėžė socialinių partnerių vaidmenį.
C. Tinkamiausios galimybės poveikis
Kokie būtų tinkamiausios galimybės (jei jos nėra – pagrindinių galimybių) pranašumai?
Atlikus tinkamiausios galimybės vertinimą nustatytas teigiamas ekonominis poveikis. Sumažėjęs smurto prieš moteris ir smurto šeimoje paplitimas visų pirma galėtų duoti apie 53,1 mlrd. EUR ekonominės naudos, o ilguoju laikotarpiu ši nauda gali siekti apie 82,7 mlrd. EUR. Didžiausią ekonominės naudos

potencialą lemia sumažėjusios fizinės ir emocinės žalos aukoms sąnaudos (apskaičiuota, kad jos sumažės 32,2–64,5 mlrd. EUR). Socialinis poveikis turėtų įtakos įvairiems suinteresuotiesiems subjektams, t. y. aukoms, liudytojams, nusikaltėliams, įmonėms, nacionalinėms valdžios institucijoms ir platesnei visuomenei. Tinkamiausia galimybė pagerintų aukų sveikatą, saugumą ir gyvenimo kokybę (visų pirma dėl apsaugos ir paramos priemonių). Ji taip pat padidintų aukų ir liudytojų informuotumą ir galimybes gauti informaciją apie esamas apsaugos ir paramos paslaugas. Numatoma, kad nusikalstamą veiką padariusiems asmenims skirtų intervencijos programų priemonės turės teigiamą poveikį nusikaltėlių požiūriui ir elgesiui. Darbdavių informavimas ir geresnis darbuotojų, kurie yra priekabiavimo darbe aukos, supratimas ir parama jiems sudarytų sąlygas kurti saugią darbo aplinką. Tai taip pat turėtų teigiamą poveikį našumui. Nacionalinėms valdžios institucijoms būtų naudingos priemonės, kuriomis sprendžiama teisinio susiskaidymo ir netikrumo problema. Didesnis žalingų lyčių stereotipų, normų ir neleistino elgesio pripažinimas plačiojoje visuomenėje turėtų teigiamą poveikį visai visuomenei. Galiausiai, tačiau nemažiau svarbu yra tai, kad tinkamiausios galimybės poveikis pagrindinėms teisėms yra didelis.
Kokios būtų tinkamiausios galimybės (jei jos nėra – pagrindinių galimybių) įgyvendinimo išlaidos?
Bendros tinkamiausios galimybės reikalavimų laikymosi išlaidos yra nuo 5 mlrd. EUR iki 6,6 mlrd. EUR. Didžioji dalis reikalavimų laikymosi išlaidų tektų valstybėms narėms, išskyrus keletą išimčių, susijusių su seksualiniu priekabiavimu, dėl kurių darbdaviai galėtų patirti reikalavimų laikymosi išlaidų. Reikalavimų laikymosi išlaidas lemia priemonės probleminėse prevencijos, apsaugos, teisės kreiptis į teismą, paramos aukoms ir koordinavimo srityse. Neigiamo poveikio nenustatyta.
Koks yra poveikis mažosioms ir vidutinėms įmonėms (MVĮ) ir konkurencingumui?
Didžioji dalis išlaidų tektų valstybėms narėms. Galimos darbdavių išlaidos yra 1,9 mlrd. EUR dėl privalomo vadovų dalyvavimo mokymuose apie seksualinį priekabiavimą darbe ir smurto šeimoje poveikį darbo vietoje. Išlaidos būtų susijusios tik su vadovų dalyvavimu dviejų valandų trukmės internetiniame mokyme, todėl MVĮ didelių išlaidų nepatirtų.
Ar tai turės didelį poveikį nacionaliniams biudžetams ir administravimo subjektams?
Didžioji dalis reikalavimų laikymosi išlaidų, kurios 27 ES valstybėse narėse siekia nuo 5 mlrd. EUR iki 6,6 mlrd. EUR, tektų valstybėms narėms. Tikimasi, kad poveikis nacionaliniams biudžetams ir administravimo subjektams išliks nedidelis ir bus sušvelnintas tinkamiausios galimybės teikiama nauda.
Ar bus dar koks nors didelis poveikis?
Tinkamiausia galimybė supaprastinama ES sistema, nes smurto prieš moteris ir smurto šeimoje srities priemonės sutelktos į vieną teisės aktą. Šiuo teisės aktu geriau užtikrinama, kad priemonės būtų vienodesnės regionų ir vietos lygmenimis, todėl aukos būtų vienodžiau apsaugotos.
Proporcingumo principas
Proporcingumo principo visapusiškai laikomasi, nes priemonės parengtos remiantis kruopščia trūkumų analize, atlikta tiek ES, tiek nacionaliniu lygmenimis. Priemonėmis: • nevirsijama to, kas būtina, vengiant dubliavimosi su nacionalinėmis kriminalizavimo taisyklėmis; • nereikalaujama valdžios institucijų imtis priemonių, kurios yra pernelyg sudėtingos, ir • vengiama neproporcingų išlaidų valstybėms narėms ir darbdaviams. Be to, tinkamiausios galimybės priemonės gali būti laikomos būtinomis norint veiksmingai pasiekti tikslus

taip, kad būtų sustiprintas pagrindinių teisių įgyvendinimas.
D. Tolesni veiksmai
Kada politika bus persvarstoma?
Poreikis persvarstyti politiką bus įvertintas po pirmojo valstybių narių direktyvos įgyvendinimo ataskaitų teikimo etapo. Numatyta, kad šios ataskaitos bus teikiamos pagal pareigą teikti ataskaitas, pvz., praėjus penkeriems metams nuo direktyvos įsigaliojimo. Ataskaitos būtų teikiamos reguliariai, valstybėms narėms pateikiant klausimyną. Be informacijos, teikiamos pagal pareigą teikti ataskaitas, iniciatyvos stebėseną ir vertinimą visų pirma bus grindžiamas dabartiniais suderintais rodikliais ir papildytas papildomomis duomenų rinkimo derinimo priemonėmis. Išsami informacija bus pateikta stebėsenos ir vykdymo užtikrinimo plane, kurį parengs Komisija.